Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

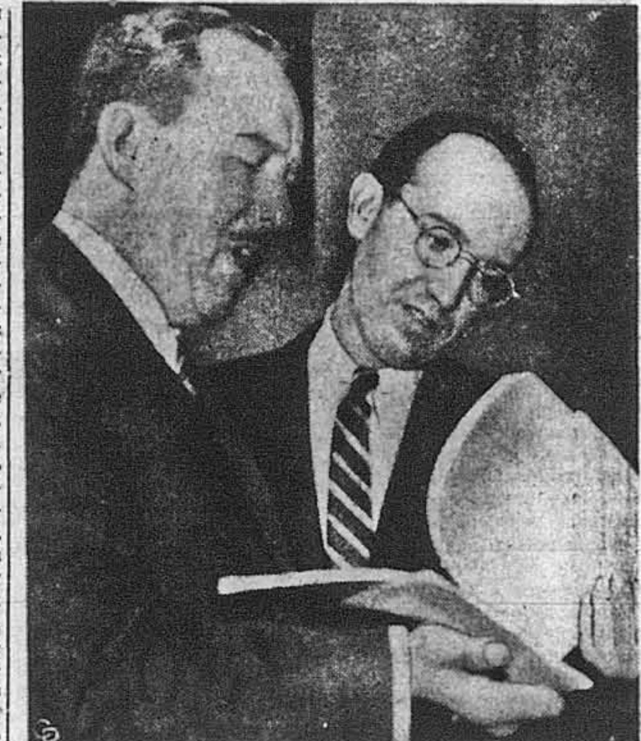
Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 71. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 14-го КВІТНЯ (APRIL) 1955. ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 71. VOL. LXII.

НОВИЙ ТРІЮМФ МЕДИЦИНИ: ВАКЦИНА СОЛКА ЗАБЕЗПЕЧУЄ ПЕРЕД ДИТЯЧИМ ПАРАЛІЧЕМ

Минулорічне щеплення виявилось успішним на 90%; д-р Солк заповідає ще кращі успіхи; підготова до масового використання вакцини

Енн Арбор, Міч. — Цілий світ з радістю прийняв вістку, що знайдено успішну зброю для поборювання поліо (дитячого паралічу). Винайдена вакцина д-ром Джонесом Е. Солком нешкідлива для здоров'я і з успіхом хоронить защеплених нею дітей перед занедужанням на поліо. Це ствердженo в звіті про минулорічне нащеплення 440,000 дітей в 44 стейтах ЗДА. Ця вакцина хоронить перед занедужанням на три роди дитячого паралічу. Цей звіт проголосив д-р Томас Френсіс на зборах кількохсот науковців у Мічіґенському університеті. Д-р Френсіс вивчав із цілим штабом співробітників наслідки минулорічного щеплення проти поліо, які мусіли переглянути і оцінити 144 мільйони окремих звітів. Д-р Френсіс повідомив, що вакцина д-ра Солка успішна на 80 до 90 відсотків. Це ствердження зроблено на основі наслідків щеплення в одинадцятьох стейтах. В деяких інших стейтах успішність вакцини д-ра Солка відноситься тільки до 60-80 відсотків нащеплених дітей. Стверджено, що найбільший успіх вакцини д-ра Солка видно в найтяжчих випадках поліо, в яких дітям грозить повне каліцтво. Із усіх нащеплених 440,000 дітей ніодна дитина, що була нащеплена проти поліо, не померла. Був тільки один смертний випадок, коли померла дворічна дитина, яка два дні після другого нащеплення захворіла на мигдалевидну залозу. Найменші успіхи видно в тих випадках поліо, які не спричиняють повного каліцтва, — якого найменше люди бояться. Тільки 0.4 відсотка дітей виказували менші наслідки поліо, і тільки 0,004 до 0,006 відсотка нащеплених дітей виказували поважніші наслідки цієї недуги. Але в деяких районах успішність вакцини д-ра Солка була на багато менша. Д-р Солк заявив на цих зборах науковців, що цьогорічна вакцина має бути на сто відсотків успішна. Д-р Солк заявив також, що цього року буде тільки два щеплення, а не три, як це було минулого року. Друге щеплення відбудеться від двох до трьох тижнів після першого, а третє щеплення буде аж після сімох місяців. Минулого року були три щеплення, друге тиждень пізніше від першого, а третє місяць після другого. Зменшення числа щеплень вможливить лікарям ще перед „сезоном поліо", це значить під час весняних місяців, нащепити більше число дітей тією кількістю вакцини, яку вже шість фармацевтичних фірм примотовили на цей рік. Д-р Солк заявив, що цьогорічна вакцина буде успішніша тому, що він винайшов кращий спосіб зберігання своєї вакцини, бо минулого року хемічні чинники спричинялися до того, що послаблювали силу цієї вакцини. Боротьба проти поліо вможливлена була тим, що Крайова Фундація для поборювання недуги поліо видала на цю ціль 7,500,000 долярів, які дістала вона із кампанії, так званого „Походу даймів" (десятицентівок). У звіті говориться і про те, що діти, які були нащеплені тільки контрольною, а не дійеною вакциною, виказували далеко більший відсоток захворувань на цю недугу від тих дітей, які дістали правдиву вакцину д-ра Солка. Таким способом людство має вже успішну зброю в боротьбі із страшною недугою, яка щороку забирала багато жертв, головним чином серед дітей.

Д-р Томас Френсіс, мол. (зліва) і д-р Джонес Е. Солк переглядають рапорт про вакцину Солка. Кілька хвилин пізніше д-р Френсіс ствердив у своїй доповіді, що „вакцина є безпечна, успішна і сильнодіюча". Д-р Френсіс був колись професором д-ра Солка.

Найважливіші дані про вакцину Солка

Енн Апбор. — Найважливіші дані і практичні вказівки для батьків в справі щеплення вакциною Солка такі: Як і інші вакцини, вакцину Солка треба застосувати кожного року. Батьки повинні зазначувати в календарі дату, коли треба давати дітям дальше підсилювальне щеплення і таким чином продовжувати стан іммунізації. Вакцина Солка дуже ефективна в контролюванні бульбоспінального виду дитячого паралічу. Найбільш успішна (90 процент) є вона в забезпечуванні перед паралітичним поліо. Під сьогоднішню пору випродуковано стільки запасу вакцини, що її вистачить для щеплення 30 мільйонів дітей. Після останніх дослідів стверджено, що вистачають два щеплення замість трьох, стосованих під час проб у минулому році. Сама вакцина, як така, не впливає шкідливо на здоров'я щеплених.

Шість фірм дістали урядову ліцензію на продукцію і продаж вакцини д-ра Солка

Вашинґтон. — Секретарка здоров'я, виховання і добродійности пані Овіта К. Гоббі негайно після проголошення успішности щеплення вакциною д-ра Джонаса Е. Солка (Dr. Jonas E. Salk) видала шістьом фармацевтичним фірмам урядові ліцензії на продукцію і поширювання цієї вартісної вакцини. Після підписання цих ліцензій пані Гоббі заявивла: „Це великий день. Це чудовий день для всього світу. Це день, який належить до історії". Фірми, які дістали ліцензії: 1. Кастер Ляборaторії в Берклі, Каліфорнія. 2. Елі Ліллі Компані, Індіяноnоліс, Індіяна. 3. Паркі, Дейвіс енд Компані — Дітройт, Мішіґен. 4. Піттман Мур Компані, Ціонвілл, Індіяна. 5. Шарп енд Дом, Філаделфія, Пенсилвенія. 6. Вайет Ляборaторії, Меріетта, Пенсилвенія. Пані Гоббі могла підписати ці ліцензії вже в 4 годині пополудні, але мусіла чекати на урядове вияснення Служби Публічного Здоров'я, і тому вона могла підписати ці ліцензії аж в 5:15 пополудні. При підписуванні був присутній Генеральний Оператор д-р Ліонард А. Шілі з Служби Публічного Здоров'я та урядовці з департаменту секретарки пані О. Гоббі.

Доллес заявляє, що Корсі не мав потрібної „кваліфікації"

Вашинґтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес заявив на пресовій конференції, що він звільнив Едварда Дж. Корсі тому, що той дорадник для справ імігрaції не надавався для того, щоб співпрацювати з урядом над здійсненням іміґраційного закону. Доллес заявив, що він не звільнював Корсі тому, що проти нього виступав демократичний конґресмен Френсіс Є. Волтер. Державний секретар немає жадних сумнівів щодо льояльности Корсі. Доллес казав, що Корсі звільнено після 90-денного затруднення, бо праця над спроваджуванням нових іміґрантів — це тепер чистоадміністративна праця, а Корсі хотів обійти закон та дістати від Доллеса повновласті, щоб бути незалежним від директора бюра безпеки і консулярних справ Скота МекЛавда. Корсі заявив, що заява Доллеса незгідна з правдою, бо його звільнено після того, як проти нього виступив у Конґресі конґресмен Френсіс Волтер. Корсі твердить, що здійснювання нового іміґраційного закону відбувається так повільно тому, що його „саботують нетолерантні меншини в Конґресі і в державному департаменті". МекЛавд хотів зробити з Корсі тільки своє знаряддя, на що Корсі не хотів погодитися, хотячи бути дорадником Доллеса в іміґраційних справах, а не адміністративним урядовцем.

В АМЕРИЦІ

● **Совєтська делеґація** прибула до Арґентини на переговори в справі купівлі м'яса і цукру, бо в країнах „большевицького добробуту" бракує харчів.

● **Провідник** англійської Партії праці, Клемент Етлі, прибув до Канади на 18-денну візиту. Він заявив, що коли його партія переможе в найближчих виборах, то він домагатиметься скликання конференції провідників великодержав, щоб принаймні, створити кращу атмосферу в міжнародних відносинах. З Канади Етлі прибуде до ЗДА, і промовлятиме в Ню Йорку.

● **Протягом одного дня** в Бронксі (Ню Йорк) 143 мешканці заплатили 1,875 долярів за засмічування міських вулиць. Грошова кара становила від 5 до 25 долярів. Крім того, протягом цього самого дня ще 84 особи покликано до міського суду за нарушення приписів санітарії.

● **Винайдено нову вакцину**, якою щепитимуть курей проти недуги печінки, дуже поширеної між домашньою птицею. Внаслідок цієї недуги фармери втрачали річно на курячому м'ясі і яйцях коло 50 мільйонів долярів.

● **Американський** Гомеопатичний Інститут відкрив свою Конференцію в Вашинґтоні для відзначення 200-річчя з дня народження засновника гомеопатії Самуїла Ганемана. Ганеман народився в 1755 році в Майссені, у Німеччині. Гомеопатія — це наука про лікування ліками, які в здоровому організмі викликали б ту недугу, яку має хвора людина. Її засада: „Подібне лікуємо подібним".

● **Василь і Анна Пищимухи** п'ять днів тому прибули до цієї країни і замешкали в Іст Медов, Лонг Айленд, Н. Й. Вони мають четверо дітей: двох п'ятирічних близнюків, п'ятирічного синка і дворічну донечку Марію. Коли батько був на праці, а мати вішала білизну на подвір'ї, їх донечка вибігла на вулицю, і попала під тягарове авто, яке збирало сміття. Довідавшись про це нещастя, сусіди зробили збірку для родини, Пищимухів, голова якої мав тільки одного доляра в кишені, бо ще не дістав платні.

● **21-річний Антоні Профетто** не хотів служити при війську і до Поборової Служби вислав замість себе Антоні Мідлекута, який мав дерев'яну ногу. Але ошуство виявилося, і Профетта негайно покликано до військової служби, а Мідлекута засуджено за обман.

Українські студенти протестують проти приїзду совєтських „студентів" до ЗДА

Ню Йорк. — Федерація Українських Студентських Організацій Америки вислала за підписом свого містоголови і референта зовнішніх зв'язків Михайла Поштаря листа до державного секретаря Джана Фостера Доллеса з протестом проти допущення делеґації совєтських студентів до ЗДА, які мають відбути тут 30-денну подорож й оглянути кілька американських університетів. Не відкидаючи в засаді корисности взаємних відвідин і зв'язків студентства різних країн, Федерація Українських Студентських Організацій стверджує, що учасників совєтської „студентської" делеґації не можна вважати вільними людьми, що всі вони індоктриновані комуністичним світоглядом й у всьому керуються тільки інструкціями комуністичної партії й уряду. Відвідини таких студентів не дадуть ніякої користи, хіба тільки шкоду, бо всю свою поїздку ці „студенти" використають потому у совєтській пропаґанді проти ЗДА. Федерація підкреслює далі у своєму листі до Доллеса, що приймання таких студентів, як почесних гостей, може викликати зневіру серед учасників руху спротиву в Совєтському Союзі. Замість допускати явних ворогів свободи до З'єдинених Держав краще, щоб вільний світ звернув увагу на масову депортацію української молоді в Казахстан, де вона живе в жахливих умовинах, не раз гірших за умовини в концентраційних таборах. Приймати совєтських студентів, як гостей, значить приймати тих, що відповідальні за совєтське народовбивство.

● **Конференція Кубинських Робітників**, як робітнича юнія на Кубі, рішила зірвати з традицією і скасувати щорічний 1-травневий похід. Проти цього дуже обурились комуністи, які використовують 1-травневу маніфестацію для власної партійної пропаґанди. Вони розкинули у столиці Гавані летючки, але зробили це крадькома, вночі.

Радфорд заявляє, що комуністи можуть несподівано почати війну

Ню Йорк, Н. Й. — Голова Шефів Штабу адмірал Артур Радфорд, промовляючи з приводу свого відзначення Меморіяльною Нагородою генерала Вільяма Е. Мічелла, яку він дістав від 743-ої Станиці Американського Легіону в Ню Йорку, заявив, що комуністи, як і всі інші аґресори, можуть несподівано почати війну. Дехто гадає, — сказав Радфорд, — немов би військовики бажають нової війни. Але це неправда — ми бажаємо, щоб війни вже більше не було. На жаль, ми не можемо знати, що підготовляють комуністи, і тому мусимо втримувати на відповідній висоті всі роди зброї, розміщуючи їх так, щоб вони забезпечували світ від несподіваного нападу ворога. Голова Об'єднаних Шефів Штабу заявив, що ЗДА не сміють в своїм самозадоволенні забувати про те, що Совєти зробили поступ в науковій, технологічній і продукційних ділянках, і що вони змагають до того, щоб заохотити свою молодь до авіяції та споріднених технологічних фахів.

Союзні війська не відступатимуть до Райну

Бонн. — Ген. Антоні Мек Олиф, командант американських збройних сил в Европі заявив на пресовій конференції Асоціяції Чужоземних Кореспондентів у Бонні, що нова зброя збільшила в такій мірі військову могутність американських збройних сил в Европі, зокрема в Німеччині, що є можливість вдержати цілу Західню Німеччину проти евентуального совєтського наступу. Колишня концепція, що в цьому випадку треба буде відступити до лінії Райну, сьогодні відпадає. Американські війська будуть боронити кожної п'яді землі, що її воно сьогодні держать у Західній Німеччині, користуючись атомовими гарматами, ракетами й іншою новою зброєю. Кожна спроба аґресії проти Західньої Німеччини може стати для аґресора дуже коштовною авантюрою. Оборона Західньої Німеччини можлива навіть без проєктованої західньо-німецької армії, що має складатися, як відомо із 12 дивізій. Про вартість німецького вояка ген. МекОлиф висловився дуже позитивно, заявляючи, що німці є прекрасними вояками і що це дуже добре, що вони тепер по боці союзників. Ген. МекОлиф воював проти німців під час останньої світової війни.

У Москві розпочались австро-совєтські наради

Москва. — Американський амбасадор Чарлз Болен підніс тост на швидке відбудування австрійської незалежности і волі. „Це добрий тост", сказав приявний Молотов, а разом із ним випили чарку прем'єр Булґанін та його заступники — Лазар Каґановіч, Анастазій Мікоян і Міхаїл Первукін. Цей бенкет відбувся у помешканні совєтського міністра закордонних справ Молотова, у т. зв. Спірідоновці (колишньому палаці московського купця Спірідонова, що його загарбали большевики), у честь австрійської делеґації. Австрійський міністер закордонних справ Фіґль підніс тост „на швидкий кінець окупації Австрії", бо — мовляв — „10 років — це вже досить". Ділові переговори між австрійською делеґацією, що її очолює канцлер Юліюс Рааб, і совєтською делеґацією під проводом Молотова, розпочались півторигодинною вступною нарадою. Всі ті наради будуть тайні і тільки з їх закінченням буде проголошений комунікат. В закордонних дипломатичних колах у Москві панує буцім-то оптимістичний настрій щодо тих переговорів, оснований на переконанні, що большевики хочуть заманіфестувати свою „миролюбність" та сподіваються більшого успіху з переговорів із західніми державами, як із воєнної авантури: тому — мовляв — Москва буцім-то рішилась дійсно погодитись на самостійність Австрії і відкликати відтіль свої війська. Найближчі три дні вияснять це.

У Східній Німеччині арештували 520 „шпигунів"

Берлін. — У підсовєтській зоні Німеччини йде збільшена нагінка на „шпигунів" та „диверсантів". Офіційний комунікат східньо-німецького уряду повідомляє, що арештовано „покищо" 521 „шпигуна". Водночас комуністи натякнули на можливість повного зачинення кордонів між обома частинами Берліну. Ця активність англійської і американської розвідок — твердять комуністи — „збільшує напруження", погрожує безпеці східньо-німецького населення і „може погано відбитись на інтересах західнього Берліну." Масові арешти переведено в останніх днях. — Найбільше вини німецькі комуністи приписують розвідчій аґенції генерала Райнгарда Гелена, що його піддержують американські чинники.

● **Криголам** американської фльоти „Атка" 12 квітня повернувся із своєї експедиції до Анарктиди і прибув до порту в Бостоні.

Жертви дитячого паралічу в одній із нюйоркських санаторій стежать за ходом нарад в Енн Арбор, на яких проголошено перемогу над цією — досі невилікувальною — хворобою.

СТІВЕНСОН НЕ СКАЗАВ НІЧОГО НОВОГО — ТВЕРДИТЬ ДОЛЛЕС

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗАКИДУЄ ДЕМОКРАТИЧНОМУ ЛІДЕРОВІ „ПРИСВОЄННЯ" ПОЛІТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ; ПОТВЕРДЖУЄ НЕПОРУШНІСТЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРИЯЗНИ ДО НАЦІОНАЛЬНО-КИТАЙСЬКОГО УРЯДУ

Вашинґтон. — Титулярний голова демократичної партії, Адлей Стівенсон, приписав собі авторство того політичного пляну в справі Формози, що його давно мав і далі має теперішній уряд З'єдинених Держав — заатакував державний секретар Дж. Ф. Доллес Стівенсона за його промову, яку той виголосив був день раніше через радіо і телевізію в Шикаґо на тему американської далеко - східньої політики. Тотожність думок Стівенсона й офіційної американської політики полягає в тому, щоб оминути вибух війни в протоці Формози. Зрештою — заявив Доллес — чільний політик демократичної партії, поручаючи американській адміністрації зорко здбати, щоб не були ізольованою на випадок конфлікту за Формозу, „забув" про існування такого американського союзника, як є ним національний Китай. З'єдинені Держави, сказав Доллес, залишаться вірні тому своєму союзникові. Щодо прибережних островів Кімой і Матсу, то уряд З'єдинених Держав — підкреслив Доллес — ніколи не твердив, що боронитиме ті острови, як ніби необхідні для існування вільного світу. Ті острови були теж згори поставлені поза ґарантіями, що їх дає формальний пакт взаємної безпеки, підписаний з національним Китаєм. Але — казав далі Доллес — було б нерозумно твердити, що ті острови ніколи й у ніяких обставинах не будуть боронені. Що торкається небезпеки осамітнення Америки, то — заявив Доллес — ніколи ще в історії Америки вона не була пов'язана такою сіткою договорів про взаємну допомогу.

Промова Стівенсонаназагал була прихильно прийнята в закордонно - політичних колах — твердять американські часописи. Демократичні сенатори Джансон з Тексасу і Джордж з Джорджії висловились дуже прихильно про думки Стівенсона. Сенатор Джордж, голова комісії для закордонних зв'язків, заявив, що пропозиція Стівенсона, щоб Об'єднані Нації принципово висловились проти розв'язання проблеми Формози воєнними діями, є радше технічним питанням, бо в Раді Безпеки така резолюція не перейшла б з уваги на право „вета" совєтського делеґата. Зате він поручив повести заходи, щоб таку резолюцію прийняла Ґенеральна Асамблея, поминувши Раду Безпеки. Якщо, мовляв, за такою резолюцією заявились би Совєти, то комуністичний Китай імовірно стримався б з заатакуванням і прибережних островів і самої Формози. „Ми шукаємо миру, а не війни" — заявив з притиском державний секретар Доллес. „Ми хочемо, щоб Об'єднані Нації проголосили перемир'я і ми багато разів ясно заявляли це". Вкінці Доллес заперечив, наче б політика адміністрації в справі Формози стояла в будь - якому зв'язку з внутрішніми американськими, та ще й партійними справами.

Комуністичний Китай оскаржує ЗДА у спричиненні катастрофи літака

Гонґ Конґ. — Органи американської і націонал-китайської розвідки свідомо підготовили і перевели розбиття комуно - китайського літака, який летів з Пейпінґу через Гонґ Конґ на азійсько-африканську конференцію в Бандунґу на Індонезії — таке оскарження зголосила офіційна комуно-китайська аґенція. Це, мовляв, не був звичайний випадок катастрофи літака з технічних причин, а плянований саботаж, вимірений проти головної комуно-китайської делеґації з Чу Ен-ласм у проводі. Літак, який розбився у південній частині Китайського моря, віз 11 пасажирів і 7 членів залоги. Пасажирами того літака були здебільша журналісти, в тому числі два европейські комуністи, зайняті в пропаґандивному апараті комуно-китайського уряду. Вирятувано 6 осіб, але названо з-поміж них покищо тільки літакового інженера. Він заявив, що вибухла була пожежа в газоліновому збірнику, а вибух розірвав літак на три частини. Поведене відразу слідство на летовищі в Гонґ Конґу ствердило, що літак, який прибув з Пейпінґу, затримався на летовищі взагалі тільки одну годину і весь час стояв під сильною військовою охороною, так, що виключається можливість саботажу.

В СВІТІ

● **У Бандунґу**, в Індонезії, відбудеться 18 квітня ц. р. відкриття азійсько - африканської конференції 29-ох держав, на якій комуністи, під проводом китайського прем'єра Чу Ен-лая, і „невтралісти" під пров. індійського прем'єра Неру, намагатимуться проводити свою лінію. Тепер іде метушня з підготовою делеґацій. Сіям, Пакістан і Ірак уже проголосили боротьбу з комуністичними затіями на цій конференції.

● **Шведський корабель** „Сунабріс" переплив Суеський канал, везучи 4,524 тонни вантажу до комуністичного Китаю. Тому, що більшість цього невідомого вантажу забрав він у румунському порті Констанца, здогадуються, що це — ґазоліна, якої не вільно вивозити до комуністичних країн. Що сталося з фінляндським танкером „Аруба", який віз румунську ґазоліну для китайських комуністів, — газети не подають.

● **Чернечий Чин** ОО Домініканів, що його на початку 13-го сторіччя заснував був св. Домінік, вибрав своїм головою („ґенералом") 68-річного о. Михайла Бравне, ірляндця, який від 1919 до 1951 року був професором, в тому числі 9 років ректором Домініканського університету в Римі. Останній голова ОО. Домініканів, еспанець Мануель Зуарес, згинув в автомобільній катастрофі.

● **В Смені**, малому середньоазійському арабському королівстві, 6 керівників недавньої „родинної революції" проти короля Імама засуджено на смерть: їм відрубали голови прилюдно, на майдані перед королівським палацом. Це були найвищі достойники, високі старшини й міністри. Двох молодих братів Імама, ініціяторів замаху, судитиме сам Імам.

● **У столиці Формози** Тайпеґу посадник наказав накласти поліційну кару на всіх міських стрижіїв, що підвищили оплату за стриження волосся і голення з 30 центів на 42 центи (в перерахованні місцевих долярів на американську валюту).

● **Американський пілот** турбо-моторового літака, що загорівся над Йокагамою в Японії, міг би врятувати собі життя, якби вискочив із машини, але тоді літак упав би на переповнені людьми міські вулиці. Пілот скерував літак за місто, де він налетів на горб, за сім миль від військового летовища.

● **Три японські хлопці** на острові Кію-Сію, віком 12 і 13 років, вислали були для жарту на Різдво намальовані ними картки з привітом президентові Айзенгаверові. Вони дуже здивувались і зраділи, діставши відповідь з подякою і власноручним підписом президента ЗДА.

● **Роберто Місвіль**, 35-річний посол до італійського парляменту й лідер неофашистської партії, згинув в автомобільній катастрофі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИСТУП СТІВЕНСОНА

Адлей Стівенсон, титулярний голова Демократичної партії і її кандидат на президента в попередніх та найповажніший її кандидат на цей найвищий уряд країни в наступних виборах, виступив минулого понеділка з важливою заявою в справі теперішньої американської закордонної політики взагалі, а відносно Далекого Сходу зокрема. Стівенсон у першу чергу квестіонував мудрість теперішнього становища ЗДА відносно оборони двох прибережних китайських островів, Кімой і Матсу, що лежать у безпосередньому віддаленні від опанованого комуністами китайського континенту і є в руках китайських націоналістів. Хід думок виступу Стівенсона коротко такий:

Розв'язуючи такі проблеми, від яких залежить мир чи війна і які можуть мати рішальний вплив на долю людства, не можна хвилюватись та керуватись настроями, натомість треба холодного розуму та повної свідомости реалізму. Такими прикметами, на думку Стівенсона, не відзначається теперішня американська далекосхідня політика, зокрема, коли мова про американське становище щодо оборони Кімой і Матсу, правда, нез'ясоване формально, але з виразними тенденціями узалежнити від оборони цих островів справи війни або миру в світі. Стівенсон гостро критикує уряд за те, що його словесні заяви не мають покриття в ділах. Він пригадує слова през. Теодора Рузвелта, який дораджував не витягати пістолі, поки немає рішення вистрілити. Він побоюється, що із словесними заявами про оборону квестіонованих островів може вийти компромітація і дальше підривання авторитету ЗДА, подібно, як це було із заявами про оборону Індо-Китаю. Це — одна справа.

Друга справа, коли б ЗДА фактично рішилися на оборону Кімой і Матсу. Стівенсон квестіонує, чи тут виплатилася б „вичинка шкіри", чи ці острови справді мають таке рішальне значення хоч би навіть не для Америки чи вільного світу взагалі, але для самої Формози, щоб через них входити у нову світову війну з усіми її атомовими та водневими страхіттями? Чи стратегічна, політична і моральна вартість оборони цих островів рівноважить риск, зв'язаний з їх обороною?

І, нарешті, третя справа, яку Стівенсон видвигнув у зв'язку з такою американською політикою, це — справа єдности альянтів. Стівенсон уважає, що становище ЗДА в справі Формози і „прилеглих обширів" поважно послабило ту єдність, яку він уважає за одну з найбільш есенціональних справ для вдержання миру та для припинення комуністичної аґресії. На закінчення Стівенсон радить, щоб Америка власне в справі Кімой і Матсу ще раз потвердила, що вона є „приятель, а не пан; апостол принципу, а не потуга; скромна, а не ароґантна; чемпіон миру, а не передвісник війни", бо „наша сила лежить не тільки в пробних полях і маґазинах (атомової зброї), але в наших ідеалах, у наших цілях та в їхньому універсальному значенні для всіх людей, що борятся за те, щоб могти вільно дихати".

Американська публічна опінія прийняла цей виступ демократичного лідера з великою увагою. Доказом цього може бути факт, що у вівтіркових ранішніх газетах подано повний текст цієї промови, але — проти звичаю — ще не подано до неї жадних коментарів. Проте, без уваги на те, які будуть американські коментарі, і признаючи багато логіки, відповідальности та речевости в твердженнях Стівенсона, в його підході є засаднича помилка: Кімой і Матсу не є самі для себе проблемою і американського становища щодо їхньої оборони не можна ані оцінювати, ані визначати жадною стратегічною та будь-якою іншою вартістю самих тих островів. Тут, власне, вмішана справа принципу, про який Стівенсон говорить, але якого не бере до уваги. Те, що Стівенсон рекомендує відносно Кімой і Матсу, означало б зачинати з комуністами знову від початку, з тим тільки, що від початку мала б зачинати Америка, а не большевики. Америка мала б тепер доказувати своє „апостольство миру", віддавши червоним аґресорам величезну частину Азії й Европи, поробивши їм уже стільки поступок, що тепер могла б ще поступитись — як це недавно схопив дотепно один карикатурист — тільки в пропасть. І такий власне крок пробивається з рекомендацій Стівенсона. Невжеж Америці ще сьогодні треба доказувати її миролюбність і всі ті високі ідеали, про які Стівенсон говорить? Кому таких доказів ще сьогодні потрібно, тому їх напевно не дасть відступлення червоним не тільки двох островів, але і всієї Азії та Европи. У рекомендаціях Стівенсона — як це загально стверджується — найприкріше те, що наш уряд уже віддавна саме так поступає, як Стівенсон рекомендує.

ДЕЛЕҐАЦІЯ АВСТРІЇ В МОСКВІ

Австро-угорська монархія була історично-політичним дивоглядом, як зліпок різнонаціональних країн та відламків великих етнічних територій. Все ж був якийсь глузд у тому дивогляді, коли він продержався близько 700 років, рахуючи лише часи панування Габсбурзької династії (австрійські патріоти вбачають початок історії Австрії у Східній Мархії з римських часів, з кінця 8-го сторіччя, тоді, як всенімецькі патріоти вважають, що історія Австрії починається лише від 1804-го року, коли Франц, назвавши себе Францом I, прийняв титул австрійського імператора, чи — за галицькою термінологією — цісаря). Цим глуздом була не так Габсбурзька династія, як радше спільність господарських інтересів країн, положених у Дунайському басейні. Існує думка, що коли б не короткозора впертість назадницького консерватиста Франца Йосифа I, то Австро-Угорщина, перетворена на конфедерацію вільних самостійних країн, може перетривала б першу світову війну. Хиткість і нещирість віденської політики супроти народів монархії коштувала Габсбурґам втрати престолу й поклала кінець наддунайській монархії. Чотирнадцять точок Вилсона знайшли застосування якраз до народів Австро-Угорщини, включно з українським народом, який, усупереч становищу тодішнього американського державного секретаря Лансінґа, сам застосував до себе право самовизначення, піднісши 1 листопада збрюю ,а програв визвольну війну тільки через сліпоту Заходу, що й по нинішній день покутує за наслідки цієї своєї сліпоти.

Створена Версальським договором Австрійська республіка вдостоїлася карикатури, яка образово схоплювала цей новий державно-політичний витвір: велика водяниста голова (Відень) на тоненьких ніжках (6 країн Республіки), що не всилі нести цей тягар. Перманентна господарська криза була найважливішою проблемою цієї мікроскопічної держави, трохи меншої від таких середнього розміру стейтів, як Мейн чи Індіяна (22.369 кв. миль), з несповна сімома мільйонами населення. 13 березня 1938 року німецькі війська Гітлера, „запрошені" урядом Сейс-Інкварта, зайняли Австрію, включивши її до складу німецької держави, як провінцію „Остмарк" і зреалізувавши мрію всенімців (також між австрійцями) про „аншлюс" — злуку. Очевидно, що ще в ході війни альянти першим ділом погодились, що Австрію треба відірвати від Німеччини, себто, що вона знову стане незалежною. Вже два роки тому святковано у Відні 10-річчя так званої Московської декларації у цій справі, але це святкування було мелянхолійне, бо Австрійська республіка, формально відновлена у 1945 році, все ще є фікцією. Альянти доручили були соціялістичному політикові ще Габсбурської монархії д-рові Карлові Реннерові створити перший тимчасовий уряд. Кажуть, що Реннер запропонував був альянтам список кандидатів на австрійського прем'єра (канцлера), на якому — на всіх шість кандидатів — інж. Фіґль був на 6-му місці і що саме він удостоївся уваги. В австрійській пресі появилась була анекдота, що коли дружина інж. Фіґля дізналась, що її чоловік став канцлером, вона заломила руки: „Господи, та ж він нічого не знає про політику!" Однак, перші (і всі наступні) вибори дали рішучу перемогу партії Фіґля — „Volkspartei" (відповідник колишньої австрійської християнсько-суспільної партії), а на другому місці поставили соціял-демократичну партію. Ці дві партії становлять в Австрії постійну коаліцію, маючи в опозиції всенімецьких неофашистів і комуністів. Тепер президентом Австрії, після смерти Реннера у 1950 році є знову соціяліст, емеритований генерал Теодор Кернер, кол. посадник „червоного" Відня, а канцлером — „народник" д-р Рааб, із Фіґлем, як міністром закордонних справ (попередній міністер закордонних справ д-р Ґрубер став амбасадором у Вашинґтоні).

Все одно вся ця „республіка" є насправді республікою у лапках, а її уряд самі австрійці називають Puppenregierung: ляльковий уряд. Австрія поділена все ще на чотири зони, в яких перебувають війська чотирьох воєнних альянтів. Правда, в Австрії нема двох урядів, як у Німеччині, себто юрисдикція віденського уряду простягається номінально і на підсовєтську зону. Долішню Австрію. Ця остання — здевастована совєтським господарством, яке м. ін. зареквірувало всі більші австрійські фабрики, як колишнє „німецьке" майно, забрало дунайську фльоту й поводиться в своїй зоні так, як тільки можуть поводитись московські большевики, започаткувавши своє правління страшними грабежами й масовим насилуванням жінок у Відні (приказ до совєтської „визвольної" армії про „свободу поґулять" у Відні впродовж 3-х днів).

Щоб закінчити цю ненормальну ситуацію в центрі Европи, відбуто понад 300 засідань, на яких представники воєнних альянтів виготовляли т. зв. державний договір (Staatsvertrag), що мав би формально й фактично привернути Австрії її повну суверенність. Вислідом цих засідань альянтських делеґатів на різних „рівнях" (міністрів закордонних справ, їх заступників та просто фахівців) було виготовлення 52-ох точок названого договору: з них ще тільки 6 точок залишились спірними. В січні минулого року 4 міністри закордонних справ „великої чвірки" мали на Берлінській конференції узгіднити власне отих 6 точок, в яких не могли погодитись їхні заступники. Конференція розбилась об несподівану вимогу Молотова, щоб навіть після підписання „державного договору" альянтські війська залишились в Австрії. Цю вимогу відкинули і самі австрійці, і західні альянти. Після того Москва страшила Захід, що коли він ратифікує Паризький договір про ремілітаризацію Західньої Німеччини, то окупація Австрії триватиме в безконечність. Аж несподівано 8 лютого ц. р. Молотов на сесії Верховного Совєту виголосив примирливу промову про потребу знайти „корисну" розв'язку австрійської проблеми, поставивши нову передумову — щоб Австрія в майбутньому не була знову прилучена до Німеччини. А 24 березня ц. р. в офіційній заяві совєтського уряду сказано про потребу устійнити „реальні заходи" проти небезпеки нового „аншлюсу", у зв'язку з ніби відновлюваним мілітаризмом. Москва погодилась також забрати свої війська з Австрії. В одночасному листі до австрійського уряду Молотов запросив делеґатів цього уряду до Москви для обговорення „ґарантій" проти „аншлюсу" і для збереження Австрією дійсної „невтральности" з забороною їй приєднуватись до будь-якого військового бльоку держав.

Саме в цій справі відлетіла двома совєтськими літаками делеґація Австрії з канцлером Раабом у проводі до Москви, де перебуватиме до кінця цього тижня. Вона поїхала з надіями, але без ентузіязму, приготована на можливість якоїсь нової несподіванки збоку Совєтів. Ця делеґація знає, що сама вона не рішає: згода залежить не тільки від Австрії і Совєтів, але й від західніх альянтів. А вони не дадуть цієї згоди на такі „ґарантії", які зводили б самостійність Австрії до фікції. Вони не погодяться і на те, щоб відкликання чужих військ з Австрії було фікцією, якщо на мадярсько-австрійському кордоні залишаться не лише сателітсько-мадярські, але й совєтські війська. З другого боку Москва знає, що мир з Австрією є першою передумовою для будь-яких дальших переговорів із Заходом, як найперший доказ совєтської „доброї волі". І якщо тепер, коли Паризький договір став таки доконаним фактом, Москва хоче дійсно довшої „мирової передишки", то вона мусить піти на уступки в справі Австрії. Ось чому за вислідами поїздки австрійських політиків до Москви з зацікавленням стежить цілий світ, як за пробним каменем совєтської тактики на майбутнє.

СТОКГОЛЬМ — МОСКВА

Сенсацією останніх тижнів були відвідини першого заступника міністра закордонних справ СССР Ґромика в столиці Швеції, Стокгольмі. Ці відвідини, хоч, як сказано, мали тільки чемностевий характер, були на ділі виявом живого заінтересування Совєтів скандинавськими країнами, зокрема Швецією.

Як відомо, недавно викрито в Швеції велику шпигунську організацію, що працювала на користь Москви, і що в ній не малу ролю грали члени чеського та румунського посольств, яких негайно видалено зі Швеції. Цей факт насторожив шведську публічну опінію у відношенні до Совєтів. А крім цього, Москва стала дуже вразливою на познаки, які вказують на зближення Швеції до Данії та Норвеґії, що входять в склад т. зв. Атлантійського пакту. Зокрема, занепокоєні Совєти будовою битих шляхів в середній Швеції та спорудженням пристані у фіорді Дронтгайм, яка має забезпечувати шведський транспорт з Заходу. А вже найбільше занепокоїло Москву жадання головного командувача шведської армії забезпечити її тактичною атомовою зброєю. І не є ніяким випадком, що орган червоної армії „Красная Звезда" того самого дня, коли в шведському парляменті обговорювано питання атомової зброї, гостро напав на шведський генеральний штаб, закидаючи йому, що він веде протисовєтську політику та впливає на уряд, щоб він залишив політику невтральности.

Вимога шведського головного командувача, генерала Сведльонда, розбудувати оборону країни за наступних десять років, подана до відома уряду, а уряд подав її у великій часті до загального відома. Цим питанням живо інтересувалась преса, при чому підкреслювано значення атомової зброї. Це питання було дискутоване і в парляменті під час обговорення військового бюджету, який становить понад два мільярди шведських корон. Питання розбудови оборони ще остаточно не вирішено.

Шведський уряд рахується з фактом, що нагромаджування атомових та водневих бомб на Сході та Заході зменшує можливість конфлікту бо ні одна, так і друга сторона мусить рахуватись з великим знищенням власної території. „Малу" війну можна провадити традиційною зброєю, при евентуальному вжитті тактичної атомової зброї. В цій ситуації мусить мала Швеція бути так добре та модерно озброєна, щоб напад на неї був для кожної великодержави риском.

Шведський міністер оборони Нільсон повідомив, що Швеція покищо не продукує ніякої атомової зброї, але підготовчу працю вже провадить. Ця праця йде в парі з дослідами над застосуванням атомової енерґії для промислових та інших мирних цілей. А далі подано до відома, що в столиці вже протягом року працює атомовий реактор, який в короткому часі буде перенесений до середньої Швеції, де на американський спосіб будується „атомове село", і де буде зосереджена вся атомова індустрія.

В кожному разі постава шведського уряду до питання атомової зброї є позитивна, і то в такій мірі, що була вона несподіванкою для опозиції, а ще більше для Совєтів. Бо Швеція — це одинока з-поміж малих держав, яка поважно займається питанням та продукцією атомової зброї. Факт, що напад совєтської преси на шведську політику прийшов негайно після парляментарних дебатів, вказує на те, що Москва згаданим розвитком подій у Швеції поважно занепокоєна. Перестоorга „Красної Звезди", що Швеція, на випадок атомової війни впаде перша жертвою, є одним із засобів застрашування та терору супроти держав, які не є сателітами Москви.

Нестор

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

АМЕРИКА В АНТАРКТИДІ

З початком попереднього тижня президент Айзенгавер, в порозумінні з своїми прибічниками на Раді Крайової Безпеки, призначив адмірала Ричарда Е. Бирда на провідника нової виправи до Антарктиди в листопаді цього року. Це є підготова до Міжнародного Геофізичного Року 1957-1958-го, коли то й інші держави також вишлють свої експедиції до Південного бігуна для різнородних спостережень. Вирішення Крайової Ради Безпеки приходить як вислід подорожі американського корабля „Атки", який щойно повернувся з підбігунових околиць, звідки газетні кореспонденти, між іншими й Волтер Солливан, кореспондент щоденника „Н. Й. Таймс", присилали свої звідомлення. Покищо експедицію до Південного бігуна, крім ЗДА заповіла ще тільки Велика Британія, бо малі країни не мають фондів, а може й людей, на такі цілі.

Витрати на фінансування американської виправи передбачені в сумі 2,500,000 долярів, одначе в них не враховані витрати, які мусять покрити різні департаменти, головно департамент оборони, який „позичає" свої кораблі і літаки разом з залогою для перевезення різних матеріялів. Щойно на місці переберe все те залога самої виправи, щоб встановити на Південному полюсі постійну американську станицю.

Пощо вкладати такі величезні грошові суми і підшукувати найвитриваліших людей для роблення спостережень в льодовій околиці, яку називають часто „дном світу" у протилежності до „вершка світу", тобто Північного, чи Арктичного бігуна? Знавці пригадують, що таких виправ не роблять держави задля самої цікавости.

Водночас із підготовою Америки, Совєти піднесять і собі претенсії до тих околиць, виходячи з твердження, що Антарктиду відкрив російський адмірал Тадей Белінґгавзен, родом естонець, що був на службі у царя Олександра I. Цього року Совєти навіть святкували „Антарктичний День".

Спроби дослідження південних підбігунових околиць почалися пів сторіччя тому, і хоч було багато докладено зусиль, щоб вияснити, яку економічну вартість становлять тамошні землі, досі вдалося „зішкрябати тільки верхню поволоку". Відвічні льоди, що вкривають ці околиці, треба розбити чи просвердлити до самого споду, щоб довідатися, яка там земля і які в ній природні багатства.

Трудноші полягають у тому, що Антарктида охоплює площу в 6,000,000 квадратових миль, яку вважають за найхолоднішу і де постійно дмуть найлютіші вітри. Одначе тому, що астрономи й геологи прийшли до висновку, що Південний бігун має більше значення для завбачування погоди, ніж Північний бігун, ЗДА зацікавилися цими просторами вже давніше, вславши туди в рр. 1946-47 відому експедицію під керівництвом славного летуна Ричарда Е. Бирда. Вислідом його виправи було встановлення американської станиці „Малої Америки" з невеликою залогою. Під час своїх летів Бирд облетів 30,000 квадратових миль, призбиравши такі наукові дати, які тільки можна було дістати.

Теперішня ціль американської виправи далеко більша, ніж попередні. Тепер ЗДА хочуть не тільки знати, як виглядає той простір з повітря, але й дістатися на самий Антарктичний бігун континентом чи льодами. Тому в новій виправі використовуватимуть велетенські літаки системи „Ґльобмастерс", які залетять до Нової Зеляндії, а опісля на бігун, щоб там скинути з повітря відповідні інструменти, матеріяли, людей і харчі для заснування станиці, до якої можна було б доїздити возами, саньми чи автами з прибережної бази, побудованої у горах Королеви Мод, що знаходяться на протилежному боці „Малої Америки". З цієї бази будуть встановленні ще станиці на території Землі Марії Бирд і самої Малої Америки.

Науковці сподіваються, що при допомозі інших експедицій, висланих наступного року іншими державами, можна буде перевести дослідження погоди, космічного проміння, підбігунового світла, тяжіння та ін., що становлять підставу різних природних явищ.

Одначе такі загальні відомості, хоч вони служать для добра всього людства, стають, як відомо, предметом змагань до поширення політичної влади великих країн. Досі змагання у дослідженні Антарктиди позначалися теоретичними спорами за те, хто, на підставі міжнародного права, чи звичаїв, має право бути власником нововідкритих просторів. З'єдинені Держави стали на такому становищі, що Антарктида не належить ще ні до кого. Щойно фізична окупація якоїсь частини цих просторів упродовж якогось устійненого часу може — на думку ЗДА — стати підставою встановлення там чиєсь влади. Проти такого твердження Америки вже виступили деякі держави, які висилали давніше до Антарктиди свої експедиції, що дали назви деяким затокам і землям.

(С.)

СЕСІЯ ВЕРХОВНОГО СОВЄТУ УКРАЇНСЬКОЇ ССР

29 березня в Києві почалася сесія Верховного Совєту УССР. Як подає „Правда", сесійну залю вщерть виповнили „обранці українського народу". На сесії були присутні К. Ворошилов і найвищі достойники компартії України та уряду. Сесію відкрив „один з найстаріших депутатів" — композитор Л. Ревуцький. Сесія, як звичайно, одноголосно вибрала на голову Верховної Ради Української ССР депутата Павла Тичину і чотирьох його заступників. Державний бюджет республіки складено в сумах: по прибутках — 26,477.8 мільйона рублів і по видатках — 26,335,9 мільйона рублів.

ЗАЛІЗНИЧА ПЕРЕПРАВА ЧЕРЕЗ КЕРЧЕНСЬКУ ПРОТОКУ

Як подає „Правда", за кілька кілометрів від міста Керчі, на березі Керченської протоки споруджено залізничу стацію „Крим". На протилежному, кавказькому березі споруджено залізничу стацію „Кавказ". На стації „Крим" залізнична колія уривається над самою водою. Сюди до берега, укріпленого залізобетоном, підходить дизельний електроплав, рейки стуляються, і поїзд виїжджає на пором. На протилежному березі його приймає стація „Кавказ". Переправа через Керченську протоку має велике стратегічне значення, бо майже на тисячу кілометрів скорочує сполучення між Кримом і Кавказом.

Михайло Островерха

НА КРУТОМУ ЗВОРОТІ

З пожовклих сторінок

1939—1940

(7)

Війна . . . в тюрмі

Смеркалось, коли ми прибули до Станиславова. Висіли ми з нашого тюремного вагона. Нас стримали при виході зі стації. Повна стація народу, що вовтузився, вештався сюди й туди. Сутінь густішала, а ми цього й хотіли, бо тут грозила нам небезпека бути побитими. Якийсь польський вояк підійшов до нас і їдко крикнув:

— Кацапи! І то єсн з німі церемоньон! . .

— Ми не кацапи . . . — недокінчено поправив його Гриць.

— Тихо, Грицю! — шепнув Корнило Ващук.

По хвилині підійшов до нас полковник польської армії, і:

— По цо їх вожон? Вистшеляць тих бандитуф!

Сутінь густішала, а я немічно думав, лише думав, бо що ж можна сказати та й до кого? Але настирлива думка-рефлекція товклася: власне, ти, драбе один, є бандит, а до того й дурень! Спершу прилізли ви на нашу землю, прегидкі діди, соки з нас ссали . . . А тепер нас називаєш бандитами! . .

Мою гірку думку перебив лікар Тимків. Висунув пропозицію: поки дійдемо до тюрми, то нас по дорозі таки поб'ють. Як уже полковники зсунулись до психології вуличного сміття, то що ж може інакшого зробити вулиця? Берімо цілий автобус, платім — і то солено! — за все і за конвой, але швидше позбудемось цієї непевности. Пішов із цією пропозицією до команданта — він тут же погодився на неї, бо був „бардзо змenчони". І наша валка години коло 9-ої вечора була вже в будинку тюрми при вулиці Білинського. Тут ми в двійках простояли добрих дві години. Списали родовід, одібрали від нас годинники, гроші, ножі, пера, олівці, шлейки, ремені тощо і, партіями по три-чотири люда, відвели до келій.

Майже на самому кінці повели й мене. І знову та прикра непевність: до якої келії і між кого дадуть мене? Бо в польських тюрмах було таке, що, згідно з законом, що його запропонував „великий гуманіст і демократ" маршалек Польщі Юзеф Пілсудський, від 1930 року всіх політичних в'язнів, рахували — на основі згаданого закону — за звичайних, посполитих злочинців, давали до келії разом із звичайними криміналістами. Коридори темні, подвір'я й усі закутки, кудою мене вели, були темні. Зійшли ми в сутерени, і тут цуцик відчинив келію й пустив мене досередини. Знову в цій тьмі зупиняюсь біля дверей. По кількох секундах розлягся голос Корнила Ващука:

— Хто це?

— А ти тут! — врадувано прокидаюсь.

— Усі ми тут! — хтось сказав.

Навпомацки за голосом Корнила я дійшов до нього і положився на підлозі, де спав до ранку. Всі спали на сінниках. Запросив Корнила лягати на сінннику біля нього я не прийняв, щоб нам не тіснутися, як ще цього не було потрібно. Всі заснули й спали кріпким сном.

Ранком ми прокинулись із сходом сонця. Була свята неділя, 3 вересня. Надворі сонце плило золотою, буйною рікою. Гомоніло небо в цій гармонії золота. Наша келія була в пивниці, з якої малі віконця виходили на подвір'я тюрми. За вікнами цвіли троянди. Ми стали приводити себе до ладу: чистились, мились, замітали келію, складали на купу сінники. Принесли нам снідання — так звана кава і чвертка пречорного, як сажа, й липкого хліба. По сніданні, ми „аклямацією" вибрали старосту келії: Корнила Ващука. Стали розглядатись по нашій кумпанії. Треба було припускати, що між цими 20 особами, може бути хтось не дуже певний. Бо вже таке правило людини замкненої: бути обережним, не все наголос говорити, бо, як показала й мені тюремна практика, майже завжди, як є більший в одній келії гурт, то знайдеться донощик. Це вже либонь з тюремної природи таке мусить бути. Переглянувшись по „психофізіогноміях", ми селекціонувались. Почали ми, отак загально, обговорювати вигляди цієї війни. Всі були одnoзгідні, що Польща впаде. Тільки — коли і як? І що далі? Але ніхто з нас і в голову не клав, що Польща впаде так швидко. Це переходило й найрожевіші наші сподівання.

Прийшов обід — густа горохово - картопляна юшка. Як на тюрму — не була вона погана. Дехто став сумувати. Корнило і Гриць почали просити мене, щоб оповідав дотепи. Я волив їх волю. І почались сміхи та жарти, але півголосно, бо стійка під вікном гримала на нас.

Пополудні дали нам до келії ще одного арештованого, незнаного нікому з нас селянина. Він несміливо й переляканo став оглядати нас. Усі ми мовчали, а він у цій мовчанці став іще ляклившe водити по нас своїми очима, що блистіли дивно на цьому худому, виснаженому, з слідами побиття обличчі. Корнило, з обов'язку, як староста, взяв цього селянина на „спити". І виявилося, що це молодий, 24 років, селянин із-під Богородчан, який уже цілий рік карається по тюрмах, по важких роботах на болотах Полісся, а все це — в „слідстві"! Його, нещасного, посполиті кримінальники били, знущались над ним — політичним. А в слідстві він за те, що в селі брав — згідно з доносом поліції! — участь у бійці парубків із „стшельцами", в якій то бійці одного „стшельця" вбили. Три дні тому, випорожнюючи тюрми під нову воєнну серію арештантів, його випустили на волю і він вернувся до свого села, де має матір і жінку. Та не дійшов він до своєї хати, як на дорозі вздріла його поліція і знову заарештувала. Не помогли документи про звільнення з тюрми, не помогли плачі матері й жінки, не помогло й те, що мати кинулась перед авто на дорозі, щоб краще воно переїхало її, як знову мають забрати в неї дитину. Ніколи не забуду тих його блискучих — через голод, поневірку, побої — чорних очей, на тому смаглявому, худому-худому обличчі. Ті очі були такі чисті, запальні, а рівночасно стерплі. Він, оповівши нам усе, радісно зідхнув:

— Який же я щасливий, що нарешті попав між своїх людей, між інтеліґентів!

Ми зараз же дали йому хліба, масла, м'яса, сиру, шоколяди, всього потрохи, що ще мали з собою. Він був нечувано голодний.

Заходило сонце. Ставало сумно і важко. Вже так завжди у тюрмі буває: ранки легкі, добрі, ясні, а стане сонце клонитись до заходу — в душу входить глухий смуток, тупий біль, тиск.

Скреготнув у дверях ключ. Увійшов начальник тюрми і з ним цуцик. Начальник — округлий, кремезний, здоровий на виду; вираз обличчя, рухи фельдфебля московської армії. Пізніше ми довідались, що він справді був старшиною московської, царської армії.

— Вшисци русіні? — спитався.

— Всі українці! — відповів наш староста.

— Но, вшистко єдно! Яких професій ви є?

Корнило В. перелічив йому всі професії. Начальник тюрми відійшов. Ще того самого вечора, при смерку, усіх нас — інженерів, лікарів, адвокатів, банківців, редактора, священиків — перенесли нагору, в тім самім крилі, на партер, до келії від сходу. Селянина знову залишили самого, нічого не помогла інтервенція Корнила, щоб його дали разом із нами.

А. З.

ЯЛТА В СВІТЛІ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ

Фактично предметом розгляду будуть думки і погляди на конференцію в Ялті трьох дуже поширених і читаних американських тижневиків, таких, як „Лайф", „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" та „Таім".

„Лайф" у числі з 28 березня ц. р. твердить, що опубліковані Департаментом Стейту документи з конференції в Ялті не вносять нічого сенсаційного для того, хто читав добрі історії про другу світову війну. Проте є в них багато подробиць, що дотепер не були знані. Наприклад, приходиться червоніти з сорому за дитинні намагання Рузвелта зробити Сталіна своїм приятелем.

Ялта це не тільки історія, — це — одна з більших історичних трагедій. Вирішним фактом, що спонукав Рузвелта та Черчила піти на далекойдучі поступки і концесії Совєтам — було намагання представника об'єднаних штабів американської армії Дж. Маршала втягнути Совєти до війни з Японією і заощадити американській армії приблизно 1.000.000 людських жертв.

Ця обставина оправдує до певної міри Рузвелта і Черчила за їх поступливість Совєтам. На Кримській конференції, каже цей тижкевик далі, панувала атмосфера зарозумілости і гордовитости по стороні трьох великих потуг — ЗДА, Великобританії і СССР. Вона вирішувала долю народів самовільно, не питаючи заінтересованих сторін, а дуже часто в їх неприсутності. Очевидно в такій атмосфері не було місця на респектування інших менших держав.

Це нехтування волі й долі слабших народів було властивим джерелом трагедії в Ялті. Диктатура трьох осіб — Рузвелта, Черчила і Сталіна — присвоїла собі право рішати про долю світу згідно з своєю волею. Така лінія очевидно не мала нічого спільного з демократією, яка може жити і розвиватися в світі, в якому мусять існувати вільні і незалежні народи.

Непотрібно було багато часу, щоб можна було доказати, що великий плян Рузвелта про тривалу єдність трьох великих потуг виявився нереальним. Ялта є також доказом, що великі держави мають опертися спокусі задобрювати комуністів волею інших народів. Направити кривди конференції в Ялті можна тільки через принципову (моральну) політику на протязі довшого часу.

„Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" у числі з 25 березня ц. р. вмістив деякі цікаві уступи зі записок Болена — тепер амбасадора ЗДА в Москві, додаючи, що опубліковані документи говорять багато, але не дають повного образу. Приблизно одну десяту частину документів вилучено, і вони не пішли до друку, щоб не пошкодити чи то поодиноким особам чи групам. Через це не можна знайти джерела, звідки виходили рішення, які дуже йшли на руку Совєтам. Пропущено вислови Рузвелта про жидів і поляків, та Черчила про французів. Пропущено, що команда американської фльоти була проти запрошування Совєтів до війни на Далекому Сході. Промовчано, що генерал Маршал заявив, що він ніколи не погоджувався на відступлення Совєтам Курільських островів.

Роля Гісса була дуже велика і важлива на конференції. Він був заступником директора східніх політичних справ у державному департаменті. Через його руки переходили всі записки, він передавав американським учасникам конференції писані олівцем вияснення і підказував їм внески. Деякі записки були знищені, щоб зменшити та притемнити його ролю в Ялті. Крім цього не були оголошені стенографічні записки з конференції і бувшого амбасадора ЗДА в Москві А. Гаррімана, — секратаря департаменту стейту Е. Стетініюса і учасника її Бирнса. Всі згадані вище особи затримали ці записки в себе і дотепер їх не подали до загального відома.

В числі з 1 квітня ц. р. цей самий тижневик старається послабити твердження оборонців конференції в Ялті щодо конечности і доцільности концесій Совєтам на Далекому Сході. Наведено заяву генерала МекАртура, що його ніхто не питав чи і на яких умовах запросити Совєти до війни з Японією. Якби хтонебудь звернувся до нього з подібним запитом то він рішуче спротивився б, щоб Совєти включилися у війну в такій пізній стадії, коли вже було видно, що Японія заломиться в скорому часі. Він назвав концесії для Совєтів фантастичними. Другим голосом осторогн був довірочний звіт генерала Діна, голови американської місії щодо військових достав для червоної армії в Москві такого змісту:

„Тому, що Совєти робляться дуже самовпевненими внаслідок дотеперішніх успіхів червоної армії і тому що вже назріває кілька поважних розходжень між нами і СССР — заходить потреба зміни нашої політики супроти комуністів. Дотеперішню нашу поміч — до границь американської спроможности треба змінити. Ми повинні Совєтам допомагати, але про цю поміч вони повинні просити. Наша поміч має бути обмежена до суто воєнних потреб. За інші достави повинні Совєти давати якусь рівновартість. Вони мають вияснити, яких воєнних матеріялів від нас їм потрібно. Ми повинні припинити доставу, якщо Совєти такого пояснення не дадуть. Якщо наші позиції не будуть ними признані, ми повинні діяти самостійно, не оглядаючись на них. Ми повинні бути приязними і готовими до співпраці якщо такими ж будуть Совєти. В кожному разі ми повинні перестати накидатися їм з нашими доставами і призвичаїти їх звертатися до нас з відповідним проханням, бо Совєти приймають з підозрою кожен наш дарунок. Вони думають, що партнер, який, даючи щось, жадає рівночасно відплати — є добрим купцем. Та коли хтось дає їм щось без відплати — в їх очах він є підлизнем, яким вони погорджують. Про вдячність у Москві нічого не знають, а війну хочуть виграти для себе, а не для нас".

Тодішній американський амбасадор А. Гарриман остерігав Вашингтон проти беззастережного довір'я до Совєтів, бо їхня закордонна політика, — писав він, — має свої цілі, яких ми не розуміємо, а їхні дії йдуть під кутом дуже вузької перспективи.

На нараді, що відбулася на острові Мальті, безпосередньо перед кримською конференцією — А. Іден, керманич британської закордонної політики, намітив таку лінію поступовання і переговорів в Ялті: тому, що Совєтам дуже залежить, щоб вони приступили до війни з Японією, немає жадної підстави платити їм великими концесіями, тоді як вони переконані, що зле на цьому вийдуть, як війну з Японією доведуть до щасливого кінця ЗДА і Великобританія самі.

„Тайм" з 28 березня ц. р не погоджується з думкою тих, які твердять, що опубліковані документи не вносять нічого нового. Навпаки, вони малюють правду про Ялту більш гнітючою, як всі досі думали. Вони відкривають нам „дух Ялти". Цей дух був у цій країні перед кримською конференцією — і дотепер не вмер. Його пізнати по нерозумно-впертому заперечуванні реальних політичних фактів. Він виключає з свого царства ідею справедливости, цього одинокого чинника, що може кермувати та здержувати голу силу. В критичні дні по американській стороні були тільки ближче не означені мрії і цілковита відсутність охоти реалізації ідеї справедливости. З документів виходить, що ЗДА спіткала невдача не через впертість Совєтів, не через перевагу червоної армії і не через змову серед самої американської делеґації. Американці самі принесли в своїх головах свою прогру. Вони віддали себе на ласку і неласку Сталіна і подарували йому мир. Американці показали застрашаюче убожество проєктів. Перейнявши від ворогів клич тотальної війни, так ним захопилися, що кінець війни і будучність по ній відлетіли від них у синю далечінь. Кінець війни мав бути тотальний, тобто безумовною капітуляцією. Так само тотальний і вічний мав бути союз із Совєтами. У західніх державах не було ніяких конкретних плянів щодо Німеччини, тому Сталін міг зосередити увагу конференції на своєму домаганні 10 більйонів відшкодування. В справі польській треба було розв'язати два питання — справу східнього кордону Польщі і другу далеко важливішу — справу її політичної незалежности.

Сталін запропонував провести східній кордон по лінії Керзона, який по першій світовій війні намітили альянти як найсправедливіший етнічний кордон (as the fairest ethnic frontier) між Польщею і Росією. Рузвелт і Черчил погодилися на лінію Керзона без спротиву. В тракті дискусії Рузвелт поставив демонстративний внесок щоб залишити Львів і нафтовий басейн при Польщі. Цим внеском хотів Рузвелт з'єднати собі голоси американської польонії при найближчих виборах.

В другій справі Рузвелт і Черчил не обстоювали твердо прав польського союзника на його незалежність, хоча мали досить сили, щоб на своєму поставити. Правда, в скорому часі червона армія захопила в свої руки Польщу, але через хиткість і безпринципність представників ЗДА і Великобританії заломився всякий дух спротиву в Польщі і в інших сателітів. Про це головно Сталінові ходило і свою ціль він вповні осягнув: Польщею править совєтський маршал Рокособський.

Чи наведені критичні думки про Кримську конференцію матимуть якийнебудь вплив на позитивну і творчу політику супроти російського білого чи червоного імперіялізму — трудно сказати.

В кожному разі, доки в урядових колах та серед широких кіл американського громадянства не буде охоти заглянути правді в очі, признати реальні факти такими, якими вони є в дійсності і назвати їх на ім'я, зрештою, поки не будуть реалізовані засади елементарної справедливости супроти всіх народів, в тому числі супроти українського народу і інших неросійських народів — все залишиться по-старому.

ДЕНВЕРСЬКА ХРОНІКА

Українська громада в цій тихій колорадській стороні виявила чималу активність в теперішньому сезоні.

● В суботу, 6 листопада 1954, Аматорський Гурток при Укр.-Амер. Громаді в Денвері влаштував забаву. Під час неї відбувся виступ Танцювального Гуртка в укр. нац. строях, тих самих танцюристів, що опісля мали виступати в місцевій телевізії.

● У той же день, 6 листопада, Ініціятивна Група Жінок-Українок, членкинь Укр. Клюбу в Денвері, влаштувала забаву зі складним буфетом.

● Дня 5 грудня 226-ий Відділ Укр. Нар. Союзу ім. Лесі Українки відбув свої Річні Загальні Збори. Управа Відділу залишилася переважно в попередньому складі: М. Зенюк, голова і д-р М. Рущицький, секретар.

● Неділя 12 грудня була присвячена вшануванню пам'яти пок. Метрополита Андрія Шептицького. З цією метою відбулася в греко-катол. церкві панахида, а опісля були влаштовані жалобні сходини. Вони складалися з доповіді д-ра Гр. Завадовича і мистецької частини.

● В суботу, 18 грудня, на закінчення Курсу Українських Народних Танків при місцевій Укр.-Амер. Громаді, „наші найменші" влаштували Мистецький Вечір. Він складався з двох відділів: 1) укр. народних танків, пісень і деклямацій, та 2) з „Гостина Св. Миколая" з дарунками. Завданням цього свята було заохотити дітей до дальшого плекання українських традицій та до любови всього, що рідне.

● Наступного дня, в неділю, 19 грудня, Укр. Греко-Католицька Громада в Денвері, числом біля 50 родин, зорганізувала впровадження свого пароха, о д-ра Дм. Влажейовського до власного новозакупленого за $11,000 — Божого Храму.

● 1-го січня 1955 відбулися установчі загальні збори Союзу Українців у Колорадо, об'єднаних в Українському Клюбі, та його прихильників. Затверджено Статут Укр. Клюбу й обрано керівні органи: голова — Мґр. Ів. Костюк, секретар — інж. Ю. Кобрин.

● У продовжені цих заходів, дня 8 січня Укр. Клюб у Денвері влаштував „Різдвяний Вечір", у програмі якого були: колядки, побажання та мила гутірка. Спільна вечеря була в заряді пань-членкинь Клюбу.

● Того ж самого дня, 8-го січня, Церковний Комітет Укр. Греко-Катол. Церкви в Денвері влаштував для своїх членів і гостей Спільну Кутю.

● В суботу, 15 січня, Укр. Клюб влаштував Маланчин Вечір з танцями. В програмі були скечі та різні несподіванки. Перед відкриттям Вечора дир. Ол. Миколайський виголосив реферат на тему: „Ніль Хасевич — український ґрафік 20-го стол.", з висвітленням діяпозитів-репродукцій творів мистця.

● На другий день, в неділю, 16 січня, відбулися Звичайні Загальні Збори Укр.-Амер. Громади в Денвері. Головою громади на нову каденцію був обраний мґр. Орест Колтунюк, а секретарем — п. Ів. Івахів.

● Дня 22 січня Укр. Клюб в Денвері традиційно влаштував „Свято Злуки Земель та Української Державности". Програма Свята складалася з доповіді пані О. Романюкової та мистецької частини. В останню увійшов між іншим незнаний досі твір мистця Опанаса Ю. Сластіона, виголошений інж. Ю. С.

● На другий день, в неділю, 23 січня, Укр.-Амер. Громада в Денвері влаштувала „Святочні Сходини" для відсвяткування роковини 22-го Січня. Програма Сходин складалася з реферату п. Б. Сопінського і мистецької частини. При тому присутні на зборах ухвалили відповідну деклярацію, яку в англ. перекладі переслано 4 конґресменам та 2 сенаторам від стейту Колорадо, з відповідним супровідним листом. Громада дістала відповіді від всіх 6 осіб.

● Того ж дня, 23 січня, ввечорі, заходами місцевого Відділу Укр. Нар. Союзу був висвітлений, при наявності поверх 200 осіб, звуковий і кольоровий фільм п. з. „Чорноморці", продукції „Карпатія".

● Дня 29 січня Управа Хору при Укр. Греко-Катол. Церкві в Денвері влаштувала „Котильйонову З а б а в у". Програма складалася, при мелодійних згуках оркестри Софії Телесницької, з багатьох несподіванок, гумору і буфету.

● В суботу 5 лютого відбулася наукова конференція новопосталої Денверської Групи УВАН з доповідями: інж. Л. Биковського на тему „Пам'яті Степана Рудницького" і інж. Ю. С. — „Ілюстрації Опанаса до твору „Гайдамаки" Т. Г. Шевченка".

● На другий день, в неділю 6 лютого, заходами Відділу Укр. Нар. Союзу ім. Лесі Українки відбувся публічний відчит д-ра Мирослава Рущицького про „Високий тиск крови і склерозу".

● Дня 20 лютого, з рамени тої ж організації, відбулася доповідь дир. Ол. Миколайського на тему — „Розвиток української економіки на Зах. Укр. Землях при допомозі Митропол. А. Шептицького". При цьому були висвітлені діяпозитиви про Митрополита.

● З нагоди карнавалу, дня 26 лютого, Укр. Клюб в Денвері влаштував платний „Карнаваловий Баль", з преміями за найкращі танці та одяг, буфетом і т. п. атракціями.

● В неділю, 13 березня 1955, Укр. Клюб в Денвері вшанував пам'ять Т. Г. Шевченка. Програма вшанування складалася з: 1. Панахиди в сербській Православній Церкві о. Марковича і 2. Академії. Остання відбулася із вступним словом голови Клюбу — мґра Ів. Костюка, з доповіді д-ра Гр. Завадовича та мистецької частини. В ній взяла участь, між іншим, відома укр. співачка Євгенія Винниченко - Мозгова та були висвітлені ілюстрації мистця Опанаса Ю. Сластіона до „Гайдамаків" Шевченка. Академія відбулася в гарній, естетично прибраній залі нового будинку „Союзу фармерів".

● В суботу, 26 березня, заходами Відділу Укр. Нар. Союзу в Денвері був висвітлений, в присутності біля 100 осіб, звуковий фільм „Трагедія Карпатської України". Його попереджав фільм про „Гуцульщину" й вступне слово дир. Ол. Миколайського. Фільм не театрального, а документаційного характеру виконаний на місці, в Карпатській Україні, заходами американських українців Петра Лисюка, що наложив при тому головою, і Каленика Лисюка (батька), що докінчив фільмування. Нині цей фільм висвітлюється з додатками в обробці Т-ва „Карпатія".

● На другий день, в неділю 27 березня, місцева Укр. - Амер. Громада влаштувала „Шевченківське Свято". Його попередила в суботу, 26 березня, панахида за душу Тараса Шевченка в Укр. Греко-Католицькій Церкві. Свято складалося з прочитання реферату інж. П. Донченка і мистецької частини. В ній взяв уділ між іншим своїм співом проф. Вол. Олейко, старий еміґрант, що провадить в Денвері Школу Співу для американців.

Спостерігаючи таку рухливість, можна тільки радіти, що на невеличку, біля 300 осіб, укр. громаду в Денвері, припало майже 23 імпрези різного роду. Вони відбулися на протязі останніх 5 місяців, від листопада 1954 по березіль 1955 р. Більшість субот і неділь були ними зайняті, за участю не тільки українців, але й американців, литовців, словаків, латишів, поляків і інших місцевих прихильників укр. громади в Денвері.

З другого боку слід сумувати з приводу браку порозуміння й співробітництва між існуючими в Денвері укр. організаціями. Укр. громадянство в Денвері, розбите останньо головно на дві групи: „Полову" й „Махорку", в місцевому жарґоні, що себе взаємно виключають з життя, переживає затяжну кризу. Звідціля по дві конкуренційні імпрези у той же день і час, дубльовані „Ювілейні Свята" і т. п. небажані явища. Вони зменшують фреквенцію і дезорієнтують осіб, що не беруть участи в сварках не так із-за „гоголівського гусака", як „денверської коляди".

Все ж таки, на щастя, є дані сподіватися, що ці гром.-організаційні „недотягнення" з часом вирівняються в інтересах усього укр. громадянства в Денвері.

Лев Биковський.

ЗАКЛИК

ДО АБСОЛЬВЕНТІВ ВІЛЬНИХ УКРАЇНСЬКИХ ВИСОКИХ ШКІЛ

Доля судила нам пережити на еміґрації три періоди. Перший — військова еміґрація 1920 року. Тоді наші друзі й професори, зложивши зброю, переключилися з військового фронту на академічний й створили в Чехословаччині Українську Господарську Академію — Українську Політехніку в Подебрадах, Український Вільний Університет і Високий Педагогічний Інститут в Празі.

В цих високих школах професура й ми, студенти, творили вогнища вільної української науки тоді, як наші рідні землі переживали найбільшу небезпеку для українського духа через оточення сусідів зі Сходу та з Заходу.

З наших уст лилися слова студентської пісні „Віват, віват Академія! Вівант вівант Профессорес!"

Що могло бути величнішого від того, як творити українську науку? Майбутні українські покоління скажуть більше за нас.

Здобули ми знання, дістали титули — оці візитки нашої праці — й розійшлися по світах. Своєю невтомною працею ми скрізь викликали довір'я до нашої дорогої Батьківщини.

Другий період — 1945 р. — це вже цивільна еміґрація з-за залізної завіси. Лави наші побільшилися. Тернистий шлях української молоді та професорів привів до існуючої вже скарбниці української науки. Вони включилися до праці в Українському Технічно-Господарському Інституті, Українському Вільному Університеті та Українській Високій Економічній Школі в Німеччині. Здобували й вони ті знання й титули й так само розійшлися по світах.

Нині ми стали у широкому світі речниками та оборонцями української волі та українського права на вільне життя. Настав для нас третій період — поселення в Америці. Тут ми мусимо зберегти українські визвольні й культурні традиції, винесені з нашої „Альма матер", як вірні її діти. Ми повинні нашу навчальну скарбницю зберегти й збагачувати.

Ми звертаємося з гарячим закликом перш за все до всіх абсольвентів Української Господарчої Академії, Українського Технічно - господарського Інституту й всіх інших українських високих шкіл та тих наших колеґ - студентів, що їм не пощастило закінчити студії перед виїздом з Европи, у їхніх власних інтересах включитися до спільної праці над розбудовою Українського Технічного Інституту в Ню Йорку, як **Діючої Української Високої Школи у Вільному Світі.** Ми кличемо Вас стати членами Товариства професорів, абсольвентів та прихильників Українського Технічного Інституту, яке взяло на себе функцію організувати потрібну для Інституту матеріяльну базу та моральну підтримку.

Ви, колеґи, найкраще розумієте й оцінюєте велику вагу української вільної школи в Америці.

Приєднуйте прихильників, збільшуйте наші лави, посилайте молодь на студії! Надсилайте нам Ваші адреси та адреси Ваших друзів, щоб спільно творити велике діло!

Голова Товариства Професорів:
д-р Іван Драбатий.

Заступники: дипл. інж. **Анна Статникова**, абс. Укр. Госп. Акад. проф. **Вол. Городецький.**

Секретар — доц. **Олена Васильєва**, скарбник — ас. проф. д-р **Василь Одинський.**

Члени Управи: проф. дипл. інж. **Михайло Гавриленко**, абс. Укр. Госп. Академії; д-р **Семен Демидчук**, дипл. інж. **С. Лукомський**, абс. Укр. Госп. Академії та дипл. інж. **Михайло Плахтій**, абс. Укр. Техн. Госп. Інституту.

Адреса Інституту та Т-ва:
Ukrainian Technical Institute
320 East 14th Street
New York 3, N. Y.

● **Тисячі туристів** у Вашингтоні щиро вітали президента Айзенгавера, коли він їхав до церкви на Великодню Богослужбу. Пані президентова у цей день була на фармі в Гетисбургу. В цій самій церкві були на Великодній Службі також державний секретар Джан Фостер Доллес і секретар внутрішніх справ Даглес МекКей. При вівтарі в церкві стояла лілея від пана президента і пані президентової, яку вони передали „на пам'ятку тих дорогих, що відійшли в вічне життя".

ПОВІДОМЛЕННЯ

Управа і Кураторія Українського Студентського Фонду оповіщає всіх українських студентів, що в першому році своєї оперативної діяльности уділятиме стипендії на академічний рік 1955—56 із зібраних на цю ціль фондів. Стипендії є звороті і безвідсоткові; кандидати мусять обіцяти по закінченні студій їх повернути, щоб наступні річники нашої молоді могли зі стипендій УСФонду користати.

Згідно із статутом Українського Студентського Фонду, кандидатами на стипендії можуть бути студенти: а) скитальці української національности, б) американці українського походження, що є зареєстровані і прийняті в акредитованому каледжі або університеті та, що живуть в ЗДПА.

Кандидати на стипендії мусять задовільнити всі вимоги, поставлені Кураторією УСФонду, що є подані в спеціяльних стипендійних аплікаціях. Аплікації можна одержати в заступника голови **Володимира Петришина** (1087 Іст 24-та вулиця, Патерсон, Н. Дж.).

Виповнені аплікації з належними прилогами мусять бути вислані на вищеподану адресу не пізніше 10-го травня 1955.

За Управу і Кураторію Українського Студентського Фонду:

Проф. Роман Смаль-Стоцький, голова; **Володимир Петришин**, заст. голови;

Йосиф Лисогір, скарбник.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 16-мільйонового майна УНСоюзу.

ВСЯЧИНА

ТРИДЦЯТЬ П'ЯТЬ ДОМІВ В ОДНОМУ ДНІ

Більшість всього (три четвертих) бразилійського населення, що нараховує сьогодні 57,098,000 осіб, живе у стомилевій смузі здовж побережжя Атлянтійського океану. Населення бразилійських міст Ріо де Жанейро і Сан Павльо доходить уже до 3,000,000 душ й обидва міста належать до тих міст в усьому світі, що їх населення збільшується приспішеним темпом. В Ріо де Жанейро будують кожного дня 16 нових домів і в Сан Павльо 35.

ЗБІЛЬШУЮТЬ ПРОДУКЦІЮ АЛЮМІНІЮ

Совєтські газети хваляться, що продукція алюмінію в Совєтському Союзі збільшилася в 1954 році на 2.4 раза супроти 1950 року. Докладних даних, як звичайно совєтська преса не подає. Закордонні обсерватори оцінюють совєтську продукцію алюмінію в 1950 році на 220,000 коротких тонн, значить продукція алюмінію в СССР виносила б в 1954 році яких 525,000 тонн. Алюміній — метал дуже важливий у продукції літаків і цим теж треба пояснювати турботу совєтського уряду за збільшення його продукції. В З'єдинених Державах Америки випродуковано в 1954 році 1,450,000 тонн алюмінію.

В 1951 РОЦІ БУВ В ЗДА 171 МІЛЬЙОНЕР

Аж тепер опублікували „Статистику податків" за 1951 рік, з якої довідуємося, що в тому році був в цій країні 171 мільйонер, а в 1950 році мільйонерів було на 48 більше. Статистика подає тільки загальні числа, без прізвищ податковців. П'ять податковців мали прибуток понад п'ять мільйонів долярів, а один нюйоркчанин заробив був у 1951 році 8 і пів мільйона долярів, з чого уряд на податки забрав йому 4 і пів мільйона. Крім Ню Йорку ці найбагатші мільйонери жили: два в Пенсильвенії і по одному на Флориді та в Вірджінії. Між 171 мільйонером були 26 одружених чоловіків, 9 замужніх жінок, 21 неодружений чоловік, 24 неодружені жінки і 91 пара подружж, які подавали спільну податкову заяву. Всі ці мільйонери заплатили податків на суму 213 мільйонів долярів.

ГЛУХЕ Й СЛІПЕ ПОДРУЖЖЯ МАЄ ПРАВО ВИХОВУВАТИ СВОЮ ДИТИНУ

В суді в Акроні, Огайо, глухе й сліпе подружжя, 53-річний Гаролд Гетевей та його 32-річна дружина, виграло процес, і суддя вирішив, що вони самі мають право виховувати свого семитижневого сина, якого хотів їм забрати департамент повітової добродійности. Представник департаменту добродійности проєктував, щоб цю дитину глухих і сліпих батьків дати са виховання до прибраних батьків. Сусіди і приятелі батьків зізнали, що самі батьки в силі виховувати свою дитину. Приятель щасливого батька „написав" йому на руці рішення судді. Гетевей просив завести себе до судді і поданням руки подякував йому за цей присуд. В суді явилася юрба людей, які підтримували нещасливих батьків. Суддя заявив, що залишив дитину при каліках-батьках, бо бачить, що багато людей хоче їм помагати. Але кілька днів пізніше ця глуха й сліпа мати пішла до шпиталю на операцію, і її дитину таки віддали до сиротинця.

АРМІЯ ЗМЕНШУЄ ВАГУ ХАРЧІВ ДЛЯ ВОЯКІВ

Генерал Чарлз Л. Болті заявив на Крайовій Конференції для справ харчування, що армія дбає про сухі харчі для вояків, щоб вони могли легко порушатися під час атомової війни. „Армія змагає до того, казав генерал, щоб наші військові частини не були обтяжені харчами, коли їм прийдеться вести рухому війну". Тому команда армії всіми способами старається зредукувати вагу харчів при допомозі їхнього відводнювання. Осушені харчі мають це й ту добру прикмету, що вони не псуються так швидко, як нормальні харчі.

КЛОПІТ З ТАФТОВОЮ СУКНЕЮ ПАНІ ПРЕЗИДЕНТОВОЇ

Кравчиня жіночих одягів в Ню Йорку Моллі Парніс пошила зелену тафтову сукню для пані президентової. Клопіт почався тоді, коли пані президентова з'явилася в цій сукні на одному прийнятті в її честь в Вашингтоні, і достеменно в такій самій сукні прийшла на це прийняття ще одна пані. Пані Айзенгаверова нічого собі не робила з цього факту, але дуже пригноблена була ця пані, що мала на собі сукню „пані президентової". Стурбована була і кравчиня, коли довідалася про цю пригоду. Вона ніколи не думала про те, що може щось подібне статися, коли шила такі самі сукні і для інших пань. Вона вирішила, що більше не буде так робити, хоч ці зелені тафтові сукні вона вшила аж 90-м паням. Пані Айзенгаверова заявила, що і надаліноситиме свою сукню.

КОРОВА З'ЇЛА ГАМАНЕЦЬ З ГРІШМИ

Гольґер Ольсен, власник малої фарми в Альборґ на Ютляндії (Данія), ствердив із розпачем, що одна із його улюблених корів з'їла його гаманець із 860 коронами (яких 120 долярів). Прикликаний ветеринар зробив негайно операцію, але врятував тільки вже клаптики одного 500-коронового банкноту і декількох 50-коронових. На біду на цих клаптиках не збереглися серійні числа банкнотів і пан Ольсен ледве чи зможе виміняти їх у банку.

ЧОГОСЬ ВОНИ ТАМ ШУКАЮТЬ

З Ленінграду вирушила в Арктику совєтська експедиція під проводом Н. А. Волкова, члена совєтського Арктичного Дослідного Інституту. Експедиція плянує збудувати на пливучій кризі „Станцію Північний Бігун 5".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бристол, Па.

У поклоні Тарасові.

Дня 27-го березня ц. р. мала українська громада у Бристолі, перший раз у своїй історії, вшанувала пам'ять Генія України, Тараса Шевченка, Святочною Академією.

На програму Академії склалися: Вступне слово, що його по-українськи виголосив п. Михайло Головчак а по англійськи п. Карло Крисак, виступ місцевого мішаного хору під диригентурою п. Богдана Качмарика, вправи, виведені місцевими дітьми, скрипкове сольо проф. Лапки з Трентону при акомпаніяменті п-ни Люби Госвич, декламації та інсценізація. Імпреза ця, що на ній не бракло майже ні одного українця з Бристолю та околиці і на якій теж було багато американців не українського походження, пройшла з великим моральним успіхом. Зокрема приємно було бачити, як роджені тут діти українського походження, і це вже уроджені американці другого покоління, у гарних національних строях, карно і з великим запалом виконували, враз з дітьми нових іміґрантів, вправи „Журавлі" та „Боже Великий". Слідуючого дня великі, дуже гарні знимки з тієї Шевченківської Академії помістив найбільший філадельфійський часопис "Philadelphia Inquirer" та місцевий "Evening Press".

Успіх тієї імпрези це у першу чергу вислід впертої праці організатора імпрези п. Олександра Татомира, диригента п. Качмарика Богдана та п. Карла Крисака, і вислід загального духового підйому, що його вніс у нашу малу громаду невтомний парох новооснованої греко-католицької парафії, о. Тимків.

Я. Т.

Бостон, Масс

Вшановано Пам'ять Ген. Чупринки-Шухевича.

В неділю, 6-го березня ц. р. після панахиди, яку відправили: в Укр. Прав. Церкві о. прот Данилевич, а в Укр. Катол Церкві о. Том; громадянство м Бостону зійшлося на Жалібну Академію в п'яту річницю смерти гол. командира УПА ген. Тараса Чупринки - Шухевича. Добрий змістом, короткий вступний реферат виголосив п. Кицмур, схарактеризувавши постать командира та величину втрати, що понесла Україна. Дуже добру аналізу діяльности Романа Шухевича-Чупринки, — як підпільника і військовика, характеристику його особи, як людини, провідника й політика, — подав у своїм змістовнім й добре опрацьованім рефераті студент Щедлюк. Після добре виконаної деклямації панни Чорній „Пам'ять Ген. -Хорунжому", вдало були виголошені деклямації: п. Як. Шеґедин „Невідомий" і п. Мих. Франківський — вірш „Ні". Дальші точки програми виповнила дітвора Пласту. Ст. Сологуб — Декалоґ; молитва пластунів: „Боже, що дав нам цю днину", та гуртова деклямація пластунів до пісні „Що то за прапор". Свято відбулось заходом ос. СУМА ім. Біласа в Бостоні, при співучасти Пласту. Доданьою сторінкою свята була присутність великої скількости громадянства, що вказує на розуміння гром. м. Бостону — величі героїчної постаті славного командира УПА, та доби, в якій він діяв.

На закінчення п. Вол. Федорик подякував усім зібраним за гідне вшанування пам'яти ком. УПА, а зокрема обидвом священикам, о. Томові і о. прот. Данилевичеві, за відправлення панахиди. Після жалобної Академії з ініціятиви пласту був висвітлений фільм „Львівські катакомби".

Вол. Бач.

● **Донька бувшого президента** панна Марґарет Труман підписала контракт на концертові виступи як співачка і вже 14-го квітня виступить у Ню Лондоні, Коннектикат. В квітні вона виступатиме на концертах в стейтах Міссурі, Алабама, Джорджія і Північна Каролайна. Протягом року вона виступала як співачка тільки в телевізії.

● **Хоч дентисти** заявляють, що флюоризована вода запобігає псуванню зубів, багато людей не вірять цьому, і навіть заявляють, що ця вода шкідлива для здоров'я.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Т-во „Любов" Відд. 370, повідомляє всіх своїх членів, що загальні місячні збори відбудуться в неділю, 17-го квітня, зараз по закінченні співаної Служби Божої, в церковній залі при 127 Парк Ст. Всі члени повинні явитись на зборах бо відділ приготовляється до влаштування пікніків в днях 5-го червня і 3-го липня. Потрібно комітетових на ці пікніки. Неприсутність члена примусить відділові вибирати працівників до пікніку примусово. Члени, які не заплатили своїх залеглостей будуть суспендовані. — К. Стасюк, предс.; М. Хомета, кас.; Р. Голубович, рек. секр.; В. Гіна, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Звичайні місячні збори членів Т-ва св. Юрія Відд. 239 відбудуться в суботу, 16-го квітня, в домі Українсько-Амер. Горожан при 847 N. Franklin. Секретар буде урядувати *від год. 4:30 попол.*. Крім полагоджування біжучих справ відділу, секретар буде також приймати пожертви на „Писанку" на цілі допомогової акції ЗУАДКомітету.—Д-р Галан, предс.; М. Ковальчук, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ, відд. 342 повідомляє усіх своїх членів, що місячні збори, що мали відбутись в 3-ту неділю по першім, відбудуться в 4-ту неділю, 24-го квітня, о год. 2-ій попол., в церковній залі на Roosevelt Ave., з огляду на Великдень. Проситься усіх членів явитись і заплатити свою належитість, бо уряд мусить зараз вислати розмет до Союзу. — Гр. Волянський, пр.; Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — 397 Відд. повідомляє своїх членів, що побір складок буде в суботу, 16-го квітня, від год. 7:30 до 8:00 веч і в неділю, 24-го квітня від год. 12 до 2-ої. В неділю, 17-го квітня не буде урядування з огляду на Великдень. Члени, що залягають з вкладками без причини, будуть подані до суспенди. — М. Субтельний, О. Штогрин.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Повідомляється членів Б-ва св. Арх. Михаїла, Відд. 332, що місячні збори відбудуться в суботу, 16. квітня, о год. 7:30 веч., в УНДомі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман.

ОЛИФАНТ, ПА. — Б-во св. Кирила і Методія, Відд. 86 повідомляє своїх членів, що місячні збори, які припадають на неділю, 17-го квітня з причини Воскресення Христового, є відложені на неділю, дня 25-го квітня. Проситься членів точно приходити на збори і платити свої місячні вкладки.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.—Т-во ім. І. Франка, Відд. 372 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 16-го квітня, о год. 8-ій веч., в домі VFW вул. Вашинґтон. Проситься всіх членів обов'язково явитися на означений час. — К. Наконечний, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Б-во св. І. Хрестителя Відд. 230 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 16. квітня, о год. 7-ій веч., в своїй залі, 914 Франклін Еве. Проситься всіх членів прийти на ті збори, бо є важні справи до полагодження. Також буде вибір делеґатів на Конґрес УККА. Ваша присутність є конечна. — І. Павловський, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Б-во св. Димитрія, Відд. 288, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 16-го квітня, о год. 7ій веч., в Укр. залі 3rd & Carbon. Просимо прибути і вирівняти свої вкладки. — Б. Копчик, Б. Заґвоський, Д. Мушастий.

Посмертна Згадка

ІЛЬКО СТАДНИК, член Відд. 261 УНСоюзу, в Віліямставн, Н. Дж., помер 29-го березня 1955 р., проживши 73 років життя. До УНСоюзу вступив 1925 р. Покійний родився 1882 р., в селі Маґдалівка, пов. Скалат, Україна. Оставив в смутку 4 синів і одну дочку. Похорон відбувся 2 квітня з дому жалоби до укр. грек.-кат. церкви, св. Петра і Павла при участи Родини, Членів, Приятелів і Знайомих, а відтак на цвинтар на Сісол. В. П. П.! П. Ґульда, предс.

Вступайте в члени УНСоюзу!

ТАРЗАН, ч. 3446. Відповідь.

Можливо, що тепер безладні ланки вістей про таємницю вияснаться.

Тарзан оглядав дещо з устаткування... Раптом його рухливі очі спинилися на речі в кутку.

Тарзан нахмурився... Це ж була шкіра великої мавпи!

Винахідлива маска, зроблена білим людиною!